

Handläggare
Berit Nylander

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
2014-02-06

Rapport om arbetet med att motverka fallolyckor inom äldreomsorgen på Södermalm. Svar på två skrivelser (dnr 93-213-1.2.1. och dnr 1374-2013-1.2.1.)

Förvaltningens förslag till beslut

Nämnden godkänner rapporten och svar på skrivelserna.

Christina Rapp Lundahl
Stadsdelsdirektör

Claes Lagergren
Avdelningschef

Sammanfattning

Erik Malm m.fl. (MP) överlämnade skrivelsen ”Fallprevention” till nämnden den 17 januari 2013 och Gunnar Ågren (V) och Juliana Gristelli (V) lämnade skrivelsen ”Utarbeta ett program för att färre fallolyckor på Södermalm” till nämnden den 24 oktober 2013.

Fallolyckor kan leda till omfattande sjukhusvård och bestående funktionsnedsättning. Det är framförallt äldre och i synnerhet kvinnor som drabbas.

Bakgrund

Vid Södermalms stadsdelsnämnds sammanträde den 17 januari 2013 överlämnades skrivelsen "Fallprevention" från Erik Malm m.fl. (MP) till förvaltningen för beredning och den 24 oktober 2013 överlämnades skrivelsen "Utarbeta ett program för färre fallolyckor på Södermalm" från Gunnar Ågren (V) och Juliana Gristelli (V) till förvaltningen för beredning.

Miljöpartiet hänvisar till statistik som MSB sammanställt om dödsfall till följd av fallolyckor och föreslår att förvaltningen studerar Haninge kommuns förebyggande arbete.

Vänsterpartiet hänvisar till statistik som visar att Stockholm har fler vårdtillfällen för fallolyckor räknat per invånare än riksgenomsnittet och att Södermalm och Skarpnäck är de stadsdelsnämnder som har flest fallolyckor bland kvinnor. Vänsterpartiet föreslår därför att förvaltningen får i uppdrag att utarbeta ett handlingsprogram för färre fallolyckor.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för äldreomsorg.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Precis som Miljöpartiet och Vänsterpartiet skriver innebär fallolyckor ett stort lidande för den som drabbas och även stora kostnader för samhället. Äldreomsorgen på Södermalm arbetar kontinuerligt med att öka kunskapen hos äldre om hur de kan förhindra och förebygga att de drabbas av fallolyckor.

Förvaltningen har tagit del av Haninge kommuns arbetssätt med förebyggande hembesök, som till viss del skiljer sig från arbetssättet på Södermalm. I Haninge samarbetar kommunen med två husläkarmottagningar och erbjuder de som fyller 75 år ett gemensamt hembesök av distriktssköterska och kommunens handläggare. Samarbetet startade för nio år sedan och i början deltog alla husläkarmottagningar inom kommunen. Logistiska svårigheter uppges som den troliga orsaken till att samarbetet har upphört med flera av mottagningarna. Därutöver erbjuds ett hembesök till personer som fyller 80 och 85 år samt till nyblivna änkor/änkemän som fyllt 75 år. Till samtliga använder kommunens handläggare ett frågeformulär, med bland annat frågor om boendemiljö, levnadsvanor, socialt liv, förmåga att klara sitt vardagsliv, motion och förekomst av hjälmedel. Resultatet sammanställs och enligt uppgift används statistiken för planering av äldreomsorg, t.ex. boendeplanering. I övrigt ges samma slags information som till de äldre på Södermalm.

Förvaltningen har kontaktat MSB för att få ta del av den statistik om fallolyckor för kvinnor på Södermalm som Vänsterpartiet hänvisar till i sin skrivelse. MSB redovisar fallskador på läns- och kommunnivå, däremot inte per stadsdel. Uppgifterna i statistiken kommer från Patientregistret (Socialstyrelsen). Socialstyrelsens nyutkomna rapport Öppna Jämförelser 2013 visar också att antalet fallskador ökar över tid och är betydligt vanligare bland kvinnor än bland män. Detta trots att de förebyggande åtgärderna för att minska fallolyckor generellt har förbättrats.

Nedan följer en redovisning av det arbete som sker inom äldreomsorgen och direkt eller indirekt syftar till att förebygga fallolyckor.

Peppar peppar – en dag för seniorers säkerhet

Den 1 oktober, som är FN:s internationella äldredag, genomför Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) sedan 2010 kampanjen ”Peppar peppar”, som har fokus på hur man kan minska fallolyckor bland äldre. Södermalm har deltagit sedan start, genom att anordna informationsdagar, nu senast på Tanto Seniorlokal. Representanter från följande organisationer deltog i kampanjdagen: frivilligorganisationer, polis, brandförsvaret och landstingets primärvård; sjukgymnast, arbetsterapeut och dietist. Från staden deltog representanter från bostadsanpassningsavdelningen och trygghetsjouren samt stadsdelsförvaltningens heminstruktör, fixartjänst och anhörigkonsulent. Två filmer om säkerhet och en film om träning visades. Bägge filmerna har tagits fram av MSB. Ungefär 60 personer besökte kampanjdagen.

Vaktmästarservice för äldre/fixartjänst

Vaktmästarservicen tillhandahålls avgiftsfritt till medborgare i stadsdelsområdet som fyllt 75 år, maximalt 6 timmar per år och hushåll. Fixartjänsten kan hjälpa till med enklare saker i hemmet som den äldre inte kan göra själv. T ex att byta proppar och glödlampor, sätta upp balkonglådor, få hjälp med enklare reparationer eller byta gardiner. Under 2013 har fixaren gjort omkring 600 hembesök.

Information och hembesök som ges av biståndshandläggaren

Alla som fyller 80 år under året och inte har insatser från äldreomsorgen får ett informationsbrev, där de informeras om träffpunkter, bostadsanpassning, anhörigstöd och även erbjuds ett hembesök för ytterligare information om stadens äldreomsorg. MSB:s informationsbroschyr ”Säkerhet i vardagen” skickas med i

informationsbrevet. Under 2013 har 366 informationsbrev skickats ut.

De personer som har insatser från äldreomsorgen träffar biståndshandläggaren vid minst ett tillfälle per år, vanligtvis i den äldres bostad. I biståndshandläggarens roll ingår att observera om det finns riskfaktorer i hemmiljön och utifrån det ge råd och vägledning.

Framkommer det i kartläggningen av den äldres situation att det är svårt att klara fysiska aktiviteter av olika slag, försöker biståndshandläggaren motivera den äldre till att ansöka om insatser som motverkar isolering och fysisk inaktivitet. Även mat och måltidssituationen kartläggs och insatser föreslås för den äldre i syfte att avhjälpa svårigheter med såväl inköp av mat som tillagning och själva måltidssituationen.

Hemtjänsten

I dagliga arbetet hemma hos de äldre pågår ett kontinuerligt arbete med att minska fallrisken för den äldre, bland annat genom att uppmana till ommöblering för att underlätta framkomligheten i bostaden och att plocka bort sladdar och mattor som innebär risk att snubbla.

Personer som bor i särskilt boende

Inom särskilt boende har kommunen hälso- och sjukvårdsansvar till och med sjuksköterskenivå. Förutom att skapa en säker miljö för den äldre att vistas i innebär hälso- och sjukvårdsansvaret även ett ansvar att bedöma risker som är kopplade till den äldre själv, såsom sjukdom, balans och muskelstyrka, nutrition, effekter av läkemedel, kognition mm. Föreligger en risk, planeras och genomförs en åtgärd som därefter utvärderas. Läkaren ansvarar för att årligen erbjuda läkemedelsgenomgångar till de boende. Landstinget har riktlinjer för detta och de gäller även för personer i särskilt boende.

Bilagor

1. Skrivelse ”Fallprevention”.
2. Skrivelse ”Utarbeta ett program för färre fallolyckor på Södermalm”.